

Posudek rigorózní práce Mgr. Hiny Binarové

Vliv francouzské poezie na genezi poetiky Vítězslava Nezvala

Ve své rigorózní práci se Mgr. Hina Binarová zaměřila na problematiku vztahu mezi podněty francouzské moderní poezie a básnickým dílem Vítězslava Nezvala, respektive té jeho části, která se utvářela v průběhu dvacátých let. Samotná volba tohoto tématu představuje svébytný odborný počín. O „francouzských vzorech“ se totiž v domácí odborné diskusi hovoří poměrně často; málokdo z badatelů – snad jedině s výjimkou Felixe Vodičky a jeho analýz na materiálu 19. století – však věnuje takové úsilí prozkoumání detailnějších souvislostí vlivu francouzské básnické inspirace a jejího vrůstu do poetiky díla toho či onoho českého básníka. Důvodů je pochopitelně celá řada, otázky jazykové nevybavenosti nehrají v této souvislosti zvláště v posledních desetiletích rozhodně poslední roli. Mgr. Binarová tak byla jaksí přímo předurčena pro takovýto úkol, jednak proto, že francouzština je jejím jazykem mateřským, česká poezie prostředím oteckým a cit pro slovesné umění, pro jeho analýzu, jak vidno, darem daným do kolébky. Diplomantka si výchozí problém rozdělila do několika dílčích okruhů. Nejprve – v kapitole Malé dějiny překladů francouzské poezie v Čechách – nastínila v základních souřadnicích mezníky v průnicích francouzských básníků do české novodobé a moderní poezie, a to od Jungmannových překladů přes pokusy májovské apod. Zvláštní pozornost pak věnuje prvnímu systematickému tlumočitelu Francouzů do české poezie Jaroslavu Vrchlickému, zvláště antologiím *Poezie francouzská nové doby* a *Moderní básníci francouzští* a jeho esejům věnovaných tématům moderní francouzské poezie. Zde Vrchlický nabízí Čechům první možnost soustavněji nahlédnout do dílny moderních francouzských básníků druhé poloviny 19. století, zejména Baudelaira, Verlaina, Rimbauda, Mallarméa aj. Zmiňuje rovněž první komplexnější překlad z *Květů zla* – výbor pořizený Vrchlickým a historikem Jaroslavem Gollem, který v posledku vyvolal jeden z prvních vyostřených

konfliktů mezi Vrchlickým a představiteli nejmladší modernistické generace s Šaldou v čele. Poté věnuje pozornost dalším překladatelům, kteří po Vrchlického iniciačním vystoupení čím dále hojněji přibližovali francouzskou poezii českému publiku. Zvláštní pozornost je věnována zcela po právu okruhu kolem *Moderní revue*, kde je zejména francouzské symbolistně dekadentní poezii věnována soustavnější pozornost; z tohoto okruhu vychází též překladatelská osobnost S. K. Neumanna, který posléze poprvé pro českou poezii objeví tvorbu Guillauma Apollinaira a strhne k tomuto básníku a k jeho okruhu pozornost nejmladších českých umělců, podílejících se na utváření tzv. „zralé“ (předválečné) moderny – zvláště bratří Čapků, obeznámených s moderní francouzskou poezií a soudobým uměním za jejich tehdejšího pobytu v Paříži. Odtud je už jen krok k uvědomění si širších souvislostí, které vedly oba Čapky a posléze zejména Karla k přípravným pracím na vzniku antologie z moderní francouzské lyriky, jejíž přípravu prodloužila válka, ovšem která se stane klíčovou pro utváření českého básnického prostředí v letech poválečných. Odtud pak vede přímá spojnice k překladatelské aktivitě Vítězslava Nezvala, zejména k jeho překladům Baudelaira, Rimbauda a Mallarméa, které Nezval ve své pozdější klíčové antologii *Moderní básnické směry* představí jako jedny z mohutných pilířů moderní lyriky.

Druhou kapitolu autorka věnuje Čapkově antologii *Francouzská poezie nové doby* a Nezvalově vztahu k této knize. Erudovaně tu poukazuje na rozdíly, které ji dělí od Vrchlického antologie a tím nepřímou na mohutný krok, který česká lyrika v těchto obdobích učinila. Speciálně se věnuje Čapkovým překladům Baudelaira, Apollinaira a Nezvalově pozdější předmluvě k této antologii. Zde je třeba povšimnout si, jakým způsobem autorka využívá teoretického východiska kritiky překladu, čerpajícího zejména z Levého metodologických východisek; aniž by umenšovala význam Čapkova počínu, poukazuje velice inspirativně na Čapkovy licence, které ovšem mají ve své době hluboký význam a v mnohém nasměrují vývoj české lyriky na mnohá desetiletí dopředu.

Třetí a čtvrtá kapitola rigorózní práce Hiny Binarové (Po stopách francouzských básníků v Nezvalově prvotině *Most* a Proměna podnětů francouzských básníků v Nezvalově sbírce *Pantomima*) pak představuje vlastní interpretační výkon ^{Mgr. Binarové} diplomové práce. Autorka se tu uvážlivě zaměřila zejména na první dva básnické mezníky v Nezvalově díle. Zcela přesvědčivá tu je zejména zvolená metoda diplomantčiny práce; mgr. Binarová nehledá vnější znaky a příbuznosti rozdílných kontextů u francouzských básníků a Vítězslava Nezvala. Zvolila si daleko náročnější úkol. Podrobuje interpretaci klíčové francouzské texty, a to Baudelairovy, Rimbaudovy a Apollinairovy, stejně tak vykládá ve velice inspirativních pohledech texty Nezvalovy, a teprve na základě těchto analytických a interpretačních výkonů podává svůj pohled na možné genetické vazby, které poutají Nezvala k francouzským vlivům. Ukazuje, že tyto vlivy český básník nepřijímá pasivně; na základě svého sepětí s domácí básnickou tradicí, určenou zejména dílem Máchovým, Březinovým a Demlovým, a svým jedinečným obrazným viděním je přetváří do svébytné podoby. Zejména tuto část práce považuji za velice aktuální a odborně inspirativní.

Rigorózní práce Mgr. Hiny Binarové *Vliv francouzské poezie na genezi poetiky Vítězslava Nezvala* je osobitým příspěvkem do diskuse o moderní české poezie a zvláště o významu díla Vítězslava Nezvala. Svým vyzrálým metodologickým a interpretačním výkonem převyšuje standardní nároky kladené na rigorózní práci. Z těchto důvodů doporučuji udělit na základě této práce a po úspěšném absolvování rigorózní zkoušky mgr. Hině Binarové titul PhDr.

Praha, 22. května 2006

PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.